

GEZ

KARTA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW

3. Miejscowość:

Bąkowski Młyn

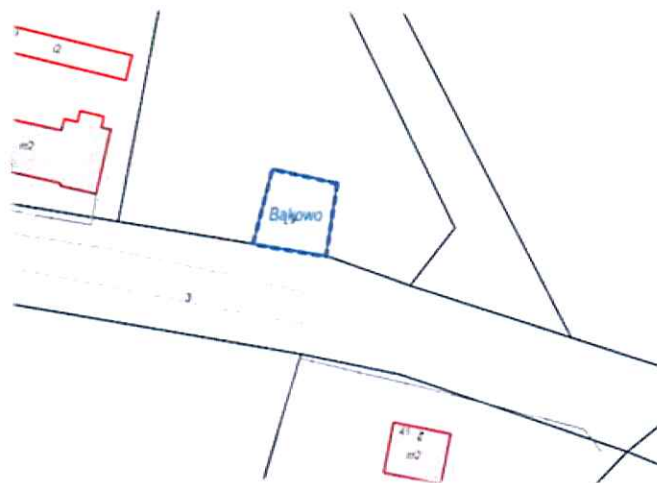
1. Nazwa:

**Figura Matki Bożej
Historycznej części ogrodzenia terenu wokół figury w postaci słupków
wejściowych z przedstawieniami siedzących ptaków**

2. Czas powstania:

1945 rok

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym:

4. Adres:

Bąkowski Młyn
nr ewidencyjny działki 9

5. Przynależność administracyjna:

Województwo: kujawsko-pomorskie

Powiat: świecki

Gmina: Warlubie

6. Forma ochrony:

Gminna Ewidencja Zabytków

8. Historia, opis i wartości:

Rzeźba jest przedstawieniem Matki Boskiej w typie Immaculata (łac. *niepokalana*) – jest to typ ikonograficzny, przedstawiający Marię z Nazaretu bez dziecka, w młodym wieku, w białej sukni i błękitnym płaszczu, na tle nieba, stojącą na półksiężycu oplecionym wężem, otoczoną świetlistą mandorlą lub koroną z gwiazd. Wizerunek wykształcony w XVII wieku i typowy zwłaszcza dla epoki baroku i rokoka. Rzeźbę wykonano z zaprawy cementowej, na zbrojeniu z metalowej siatki. Według przekazów potomkiń fundatora pierwotnie nie była ona polichromowana, wskazują na to również tzw. odkrywki konserwatorskie. Figurę umieszczono na wysokim, czterokątnym postumencie z kilkoma stopniami, wymurowanym z ciosów kamiennych, z ozdobną wypukłą spoiną. Teren wokół ogrodzono płotkiem osadzonym na niewysokich słupkach, z których dwa stanowiące przeszło wejściowe ozdobiono przedstawieniami siedzących ptaków. Umieszczenie i charakter pamiątkowej figury wpisuje ją w krąg przydrożnych kapliczek, krzyży i figur, licznych na terenie całej Polski. Stawiane są one od wieków w celach dziękczynnych, wotywnych, religijnoobrzędowych, jak również dla upamiętnienia ważnych wydarzeń narodowych, walk powstańczych, odzyskania niepodległości. Szczególnie dużo powstało ich po II wojnie światowej, poświęconych właśnie Matce Bożej, z intencjami opieki.

Postać Matki Boskiej ma mocno wydłużone proporcje, co w połączeniu z wysokim cokołem sprawia dość nietypowe, zaskakujące wrażenie, gdyż w porównaniu z większością tego typu przydrożnych przedstawień tutejsze jest znacznie wyższe, dzięki czemu zyskuje na szlachetności. W tym kontekście należy zauważyć, że wtórne przemalowanie figury około roku 2005, było zabiegiem niszczącym również pod względem estetycznym. Ponadto, zważywszy na jej wartość upamiętniającą i stanowiącą świadectwo dziedzictwa historycznego, niewskazane jest wprowadzanie zmian w odbiorze wizualnym przedstawienia, które powinno trwać w formie przyjętej przez fundatora.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji:

Stan zachowania rzeźby determinuje technika, w której została wykonana oraz ekspozycja w warunkach zewnętrznych. Główne czynniki niszczące stanowią opady atmosferyczne i agresywne gazy atmosferyczne, oraz z zmiany temperatury otoczenia. Powierzchnia zaprawy pokryta jest wtórną farbą, brudem i nawarstwieniami. Ponadto zaatakowana jest przez kolonie mikroorganizmów w postaci mchów i porostów, których obecność powoduje niszczenie zaprawy w skutek wydzielanych przez nie kwasów. Rzeźba wykazuje znaczny stopień destrukcji. Zastosowana do wykonania figury zaprawa cementowa jest bardzo osłabiona, brak odporności mechanicznej materiału jest najistotniejszym zagrożeniem dla jej dalszego istnienia. Na stopień zwietrzenia warstwy przypowierzchniowej zaprawy znacząco wpłynęło wtórne przemalowanie farbą olejną, której szczelna warstwa stanowi przeszkodę dla swobodnej migracji wilgoci w porach zaprawy. Zaburzenie transportu wilgoci w strukturze zaprawy powoduje kumulację krystalizacji substancji rozpuszczalnych w wodzie bezpośrednio pod powłoką farby olejnej. Proces ten w drastyczny sposób przyspiesza destrukcję powierzchni rzeźby i bezpowrotnie niszczy pierwotne opracowanie powierzchni. Stopień osłabienia budulca widoczny jest na silnie wypłukanych powierzchniach, oraz w obrębie ubytków wtórnej powłoki olejnej, pod którą widać rozwarstwioną i osypującą się zaprawę. Miejscowo w ubytkach widoczna jest zaawansowana korozja siatki metalowej zastosowanej, jako tzw. „zbrojenie” konstrukcji. Poza znacznym wypłukaniem powierzchni w miejscach obmywanych wodą opadową, występują ubytki o charakterze mechanicznym, takie jak; ubytki palców, fałd draperii i innych drobniejszych form rzeźbiarskich. **Należy przeprowadzić prace konserwatorskie, zabezpieczające substancję oryginalną i przywracające pierwotny odbiór estetyczny obiektu.**

10. Wykonanie karty
(autor, data i podpis):

WÓJT GMINY WARLUBIE

dr inż. Eugeniusz Kłopotek

Data wykonania karty:
sierpień 2022 roku11. Zatwierdzenie karty
(podpis wojewódzkiego
konserwatora zabytków)*dotyczy zabytków niewpisanych do
rejstru zabytków i niewłączonych
do wojewódzkiej ewidencji
zabytków